

Fedme og diabetes

Utfordringer sett fra Helse Nord

Nettverkskonferanse diabetes

Rica hotell Bodø, 12.10.2010 kl 17.15-17.45

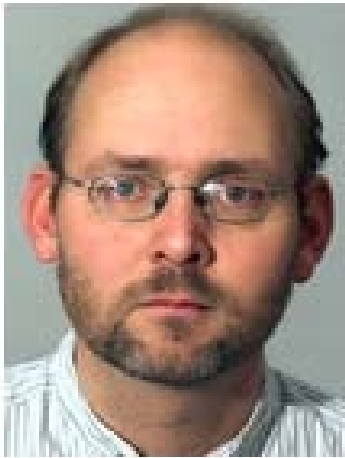
Jan Norum, Helse-Nord RHF

Fedme og diabetes

Helse Nord

Fakta om diabetes type 1

- **Norge og Norden høy forekomst**
  - Finland høyest....
  - Prevalens ca 25.000
  - 299 nye tilfeller blant barn under 15 år i 2007 i Norge.
    - 48% jenter og 52% gutter
  - Perioden 1973-82 omkring 200 tilfeller/år
  - Perioden 1999-2003 omkring 260 tilfeller

- **Årsak til økende insidens ukjent.**
  - EURODIAB (Lancet-artikkel)
    - 2005: 15.000 tilfeller type 1 diabetes
    - 2020 24.400 tilfeller er anslått.
  - **Sjansen for diabetes for barn før fylte 15 år ca 0,5%**

Forsker Geir Aamodt
ved
Folkehelseinstituttet.
(Foto:
Folkehelseinstituttet)

Risikofaktorer for utvikling av diabetes

- **Type 1-diabetes**
  - Utenom risikofamilier, ingen sikre risikofaktorer som kan identifiseres
- **Type 2-diabetes**
  - **Overvekt**
  - **Fysisk inaktivitet**
  - **Alder**
  - **Arv**

HUNT (BMI > 30 kg/m² fra 1985 til 1996)

Voksne menn 86 % opp (fra 7,5 % til 14 %)

Voksne kvinner 40 % opp (fra 13 % til 17,8 %)

De mest overvektige har 60 ganger økt risiko for å utvikle diabetes i løpet av 11 år sammenliknet med gruppen med lavest vekt.

Diabetes og risiko knyttet til sykdommen

- 2-3 ganger økt risiko for å dø av hjerte- og karsykdom
- 2-5 ggr økt risiko for hjerteinfarkt
- Synstap... (Screening)
- Ben-amputasjoner
- Nyretransplantert (40 diabetespasienter/år)
- Psykisk helse....

Derfor er det viktig med forebygging, tidlig diagnose og god oppfølging.

Diabetes og Helse Nord

- **Prevalens ca 240.000**
  - 10% i Helse Nord
- **Diabetesplan**
  - Diabetesteam i alle med.avd.
    - Diabetes sykepleier og dedikert lege
  - Forsterket i Bodø/Tromsø
  - Ernæringsfysiolog stillinger i alle HF
  - Styrket
    - Fotterapi
      - team – karkirurg, ortoped, ortopediingeniør
    - Psykolog/sosionom
  - Lærings og mestrings sentre (LMS)
  - Forskning
  - Innovasjon (NST)

HELSE ••• NORD

Polikliniske konsultasjoner og inneliggende pasienter med hoveddiagnose Diabetes - Nordlandssykehuset Bodø 2007-2009

	Poliklinisk konsultasjon	Heldøgns pasienter	Antall liggedøgn
Per juli 2007	338	46	222
Per juli 2008	984	20	99
Per juli 2009	958	17	50

Fra døgn til dag...

2007	774	69	327
2008	1707	39	162

DIABNOR – 2004-2009

- **Samarbeidsprosjekt**
  - Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten, UiO, OUS Ullevål.
  - Ferdig i løpet av 2010....
- **Data på:**
  - Prevalens
  - Dødelighet
  - Komplikasjoner
  - Behandling
- Prognose varierer med sykehus, etnisitet, utdanning?
- **Utvikle kvalitetsindikatorer for diabetesområdet**

Forebygging av diabetes (type II) Folkehelsearbeidet...

For å forebygge type 2-diabetes anbefales blant annet et variert kosthold med fiberrik mat som grove kornprodukter, poteter, grønnsaker, bær og frukt.

- **Kosthold og mosjon**
  - Kost: Fiber, poteter, grønnsaker, bær og frukt
  - Magert kjøtt (redusere mettet fett)
  - Fisk, planteoljer..
- **Samarbeid med fylkeskommunenene**

Kommunehelsetjenesten "gatekeeper" Finne de "utvalgte" ....

Samarbeid med kommunehelsetjenesten

- **Bedre oppnåelse av mål for type 2 diabetes**
  - HbA1c $\leq$ 7%, SBT $\leq$ 140 mmHg, total kolesterol $\leq$ 4,5 mmol/l.
  - I dag kun **7%** som når målene.
- **Kommunalt ansatte diabetessykepleiere?**
  - Samarbeid NLSH, Nordland fylkeskommune, Meløy og Fauske kommune.
  - FYSAK samarbeid..
  - Livsstilssykepleiere...??

**DID YOU KNOW?
DIABETES WILL
AFFECT ONE
IN THREE
ADULTS AGE
40 AND UP.**

▶ LEARN MORE

YAHOO!
HEALTH

Fedme..

“Don’t step on it . . . it makes you cry.”

BMI-body mass index

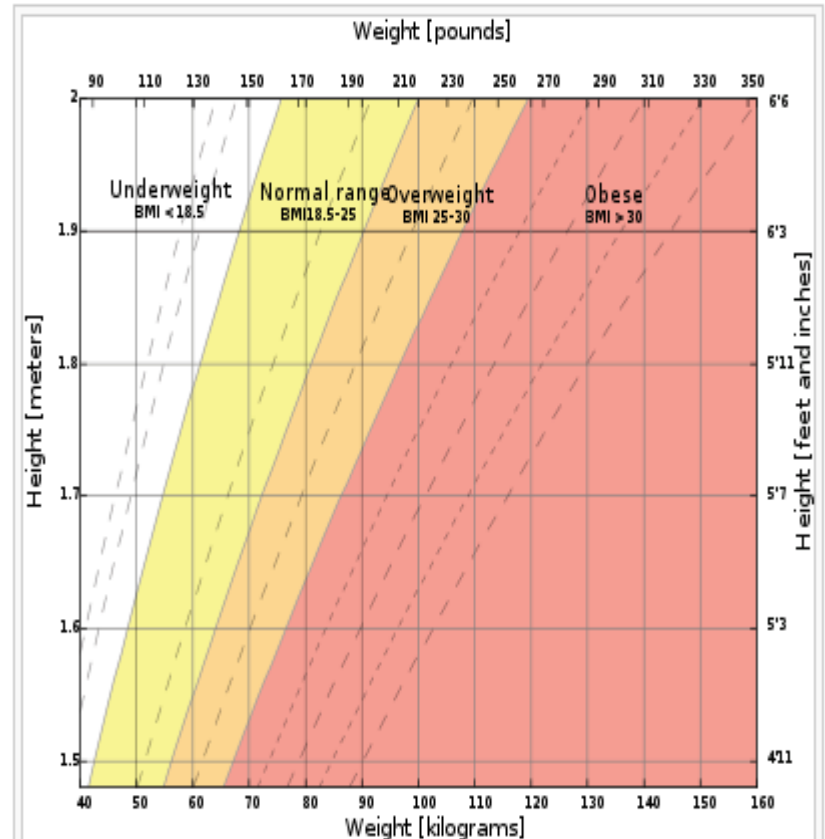
(Eks. 195cm, 103 kg = BMI 27)

Fedme = BMI $\geq$ 30

$$\text{BMI} = \frac{\text{mass (kg)}}{(\text{height(m)})^2}$$

$$\text{BMI} = \frac{\text{mass (lb)} \times 703}{(\text{height(in)})^2}$$

$$\text{BMI} = \frac{\text{mass (lb)} \times 4.88}{(\text{height(ft)})^2}$$

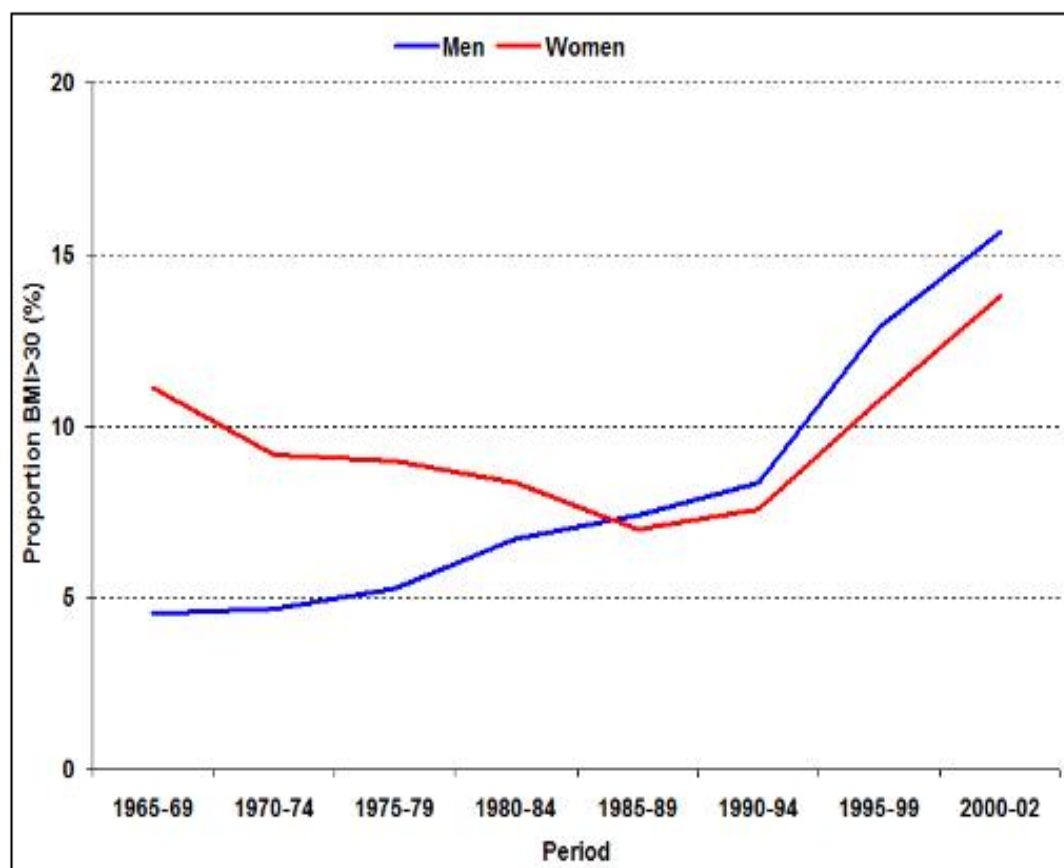
A graph of body mass index is shown above. The dashed lines represent subdivisions within a major class. For instance the "Underweight" classification is further divided into "severe", "moderate", and "mild" subclasses.

Based on [World Health Organization data here](#)

Utviklingen av fedme i Norge 1960-2000

Publisert 03.02.2004 , oppdatert: 22.04.2009, 13:35

Stadig flere kvinner og menn havner i klassen sterkt overvektige eller det som medisinsk sett betegnes som fedme. Figuren viser hvordan andelen med fedme øker i aldersgruppen 40-44 år.

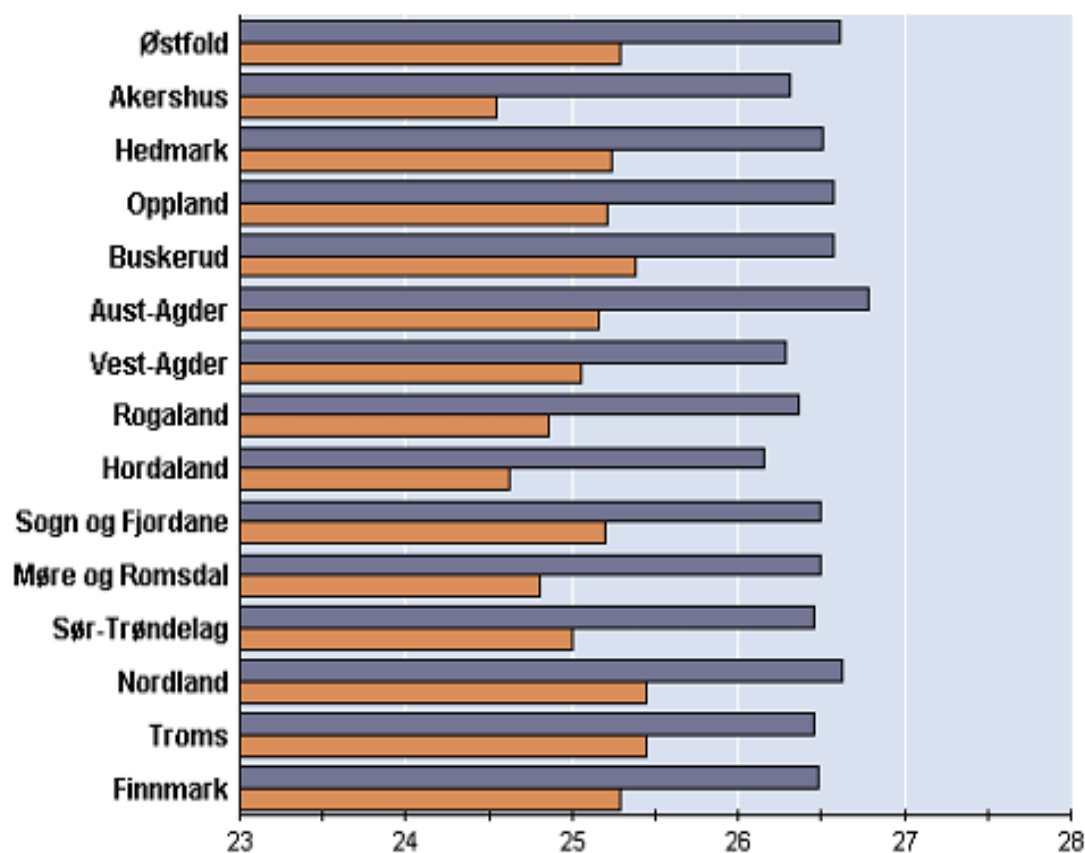
Overvekt defineres som kroppsmasseindeks (KMI) mellom 25 og 29.9. Fedme er kraftig overvekt og defineres som en kroppsmasseindeks (KMI) over 30 kg/m². En 180 cm høy mann har fedme hvis han veier over 97,3 kg. En 170 cm høy kvinne har fedme når hun veier over 86,7 kg.

Figuren gjelder aldersgruppen 40-44 år i Norge. Vi ser at i 1960-årene hadde knapt fem prosent av norske menn fedme, nå

Overvekt i norske fylker

Publisert 03.02.2004 , oppdatert 19.09.2008, 13:11

Gjennomsnittsmannen i Norge er overvektig. Det viser oversikten for kroppsmasseindeks (KMI) i norske fylker 1997-1999.

Figuren viser resultater fra helseundersøkelser av 40-42-åringere i norske fylker i perioden 1997-1999. KMI 25-29,9 regnes som overvektig. KMI på 30 og over regnes som fedme. Vi ser at i alle fylkene var den gjennomsnittlige 40-42-åringere mann overvektig med KMI over 25. Aust-Agder er det "tyngste" fylket for menn.

Den gjennomsnittlige 40-42 årige kvinne er overvektig i halvparten av fylkene. Kvinner i Akershus, Hordaland og Møre og Romsdal hadde lavest gjennomsnittlig KMI.

Skoleundersøkelse 2008

2009

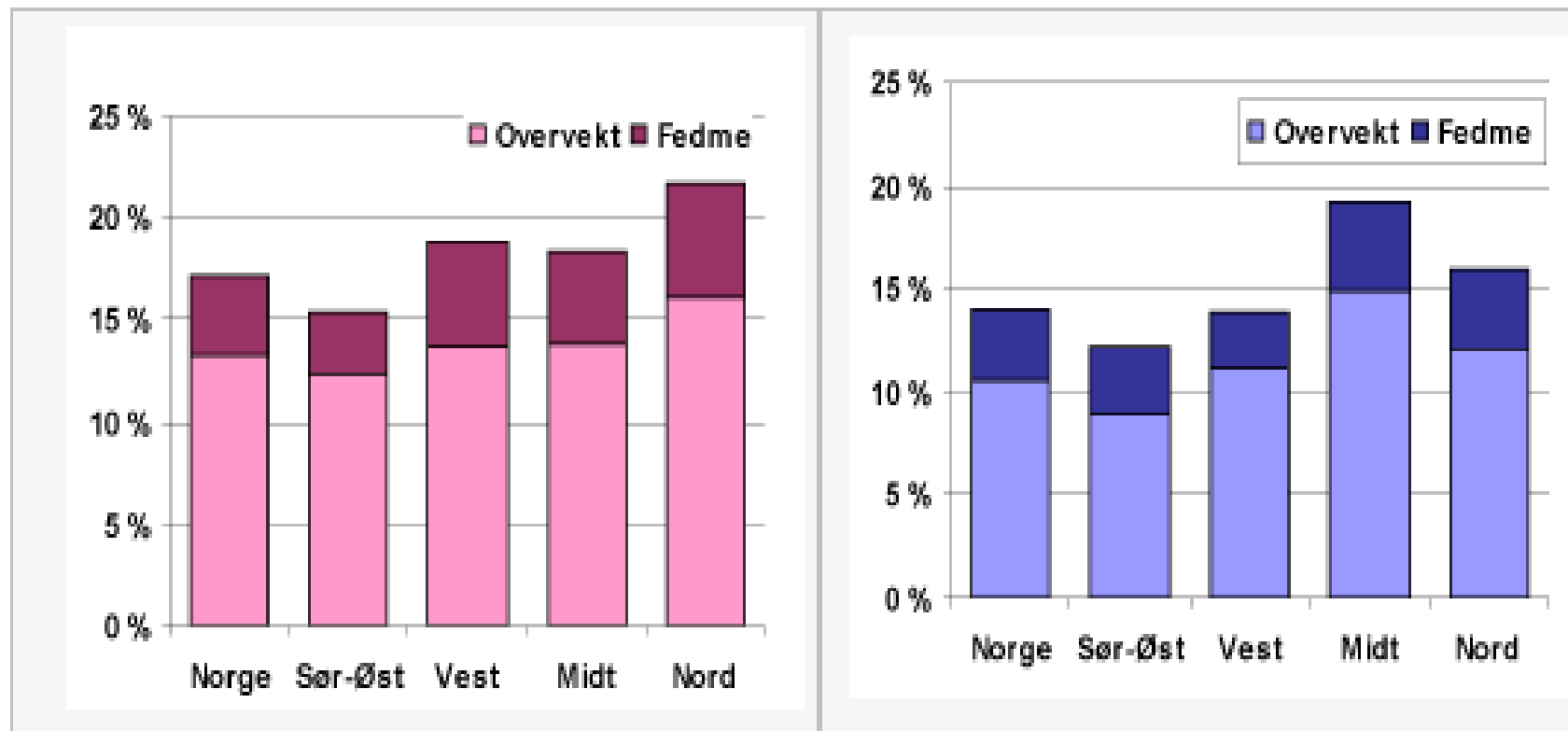
Barns vekst i Norge 2008

Høyde, vekt, og livvidde målt
blant 3.-klassinger

Divisjon for epidemiologi

- 3. klasse på 127 skoler over hele landet.
- 90 % av de inviterte elevene deltok
- Helsesøstrene målte høyde, vekt og livvidde
- 3511 elever.
- Overvektig: 18 % av jentene, 16 % av guttene

Fedme blant 8-9 åringer..

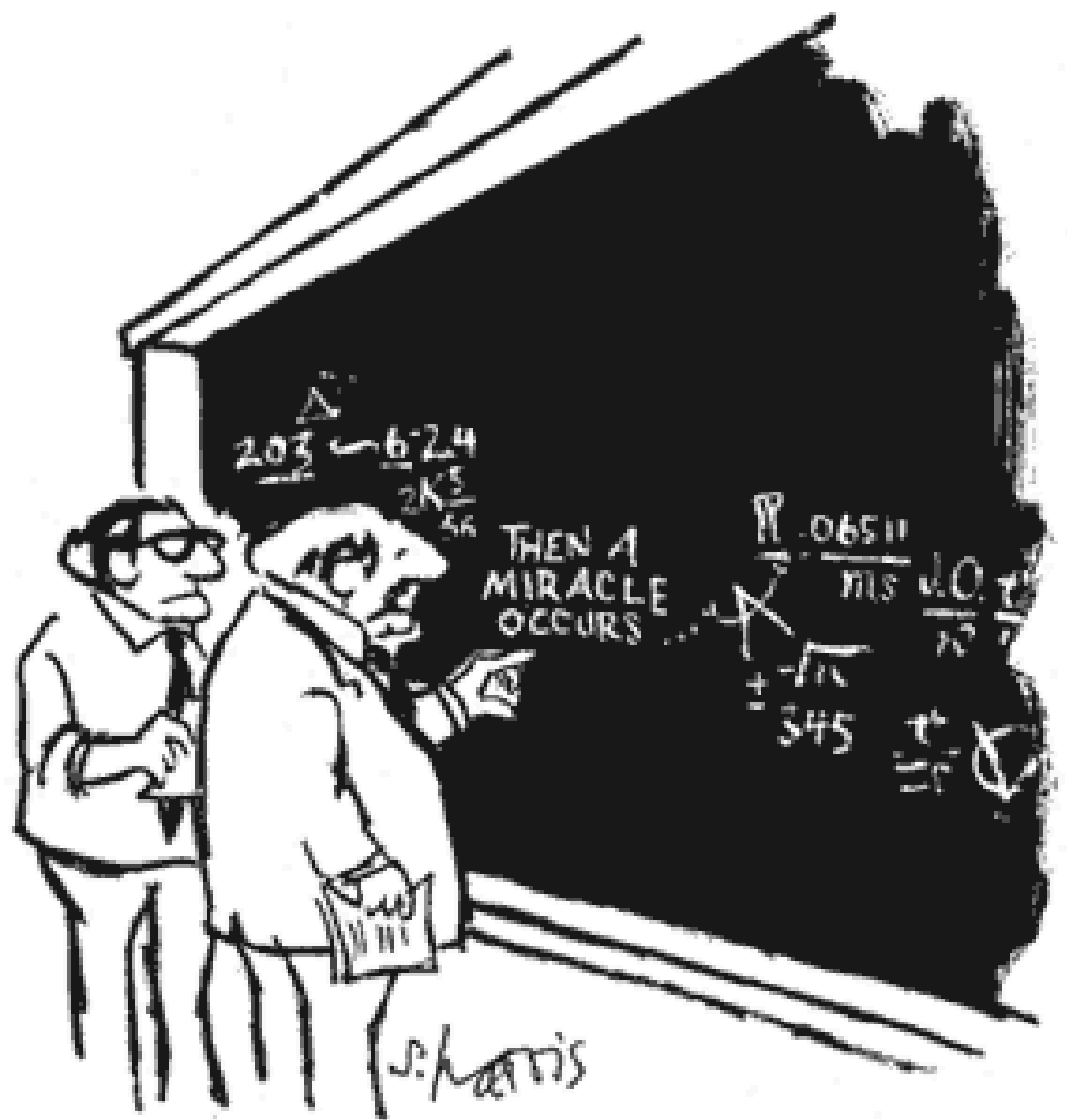

Figur 2 viser andelen jenter (til v.) og gutter (til h.) med overvekt og fedme i Norge og i ulike helseregioner. Tallene er justert for lett tøy.

Finansiering

...

- **120** opr./år ved NLSH
- Fokus i med.avd. på fedme

"I THINK YOU SHOULD BE MORE EXPLICIT HERE IN STEP TWO."

Fedmekirurgi

- **Status**

- Ca. 130 pasienter med fristbrudd har blitt sendt ut av regionen.
- Ved årsskiftet 2010/11 **300** nye?

- **Lokalsykehusene skal nå ta utredningen av egne pasienter**

- Unngår nye fristbrudd.
- Fristen er oppfylt dersom pasienten er tatt inn til utredning innen 52 uker.

RYDDESALG

Nå kan du gjøre et kupp på utenlandske tepper, armbånd, klokker og en hel del andre ting vi ikke kommer på i farten.

Nye ting som er verdt mer enn du tror kommer inn hele tiden.

Stortinget, Oslo

Førstemann til mølla-prinsippet gjelder.
Tilbudet gjelder ikke for journalister, kemnere og heksejagere og varer så lenge vi finner noe.

· Helse Nord et godt budsjett i 2010.....

· Kvalitet i fokus
· - Ventetid....

· Forskning....?

